

ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ МОРЯ

25 вересня

Всесвітній день моря заснований на 10-й сесії Асамблеї Міжнародною морською організацією (ІМО), відзначається починаючи з 1978. Входить в систему всесвітніх і міжнародних днів ООН. До 1980 відзначався 17 березня, але потім став відзначатися в один з днів останнього тижня вересня, найчастіше в четвер.

Мета Всесвітнього дня моря привернути увагу міжнародної громадськості до того, який непоправний збиток морям і океанам наносять перелов риби, забруднення водоймищ і глобальне потепління. Два найбільш важливі завдання - підвищення безпеки на морі і попередження забруднення морського середовища, зокрема нафтою.

Близько 70% планети покрито водою. Біомаса всіх морських мешканців - від водоростей до блакитних китів - складає 90% біомаси всіх живих організмів планети. Існування більшості представників різних видів морської флори і фауни пов'язано з кораловими рифами.

За даними ООН, за останні 100 років такі види риб, як тунець, тріска, марлін були виловлені на 90%. Близько 21 мільйонів бареллей нафти щорічно виливається в моря й океани. Синтетичні відходи, що скидаються у великі водойми, є причиною загибелі мільйонів морських птахів і 100 000 морських ссавців на рік. Через глобальне потепління за останні 100 років рівень води у великих водоймах планети піднявся на 10-25 см.

*На території України знаходяться води 2-х морів -
Азовського та Чорного.*

Чорне море займає велику западину, стратегічно розташовану на південно-східній території Європи, але з'єднане з далекими водами Атлантичного океану Босфором (який виходить із південно-західного кута моря), Мармуровим морем, Дарданеллами, Егейським морем та Середземним морем. На сході вузька Керченська протока сполучає море з меншим Азовським морем.

Дві найбільші річки Європи за стоком – Дунай і Дніпро – впадають у Чорне море і сприяють низькому рівню солоності морської води.

Чорне море є майже закритим морем, де глибші шари водної товщі не змішуються з верхніми шарами, які отримують кисень з атмосфери. В результаті глибші шари води здебільшого безкисневі.

АЗÓВСЬКЕ МÓРЕ — одне із середземних морів Атлантичного океану, сполучене з Чорним морем вузькою Керченською протокою. Омиває територію України, зокрема Донецьку, Запорізьку, Херсонську області та АР Крим. Найбільша протяжність від Арабатської Стрілки до дельти Дону — 380 км, найбільша ширина з Півночі на Південь — 200 км. Довжина берегової лінії 2686 км. Рельєф дна дуже рівний. У центральній частині моря глибина становить 10 – 13 м, 43 % площі займає зона глибин від 5 до 10 м, все інше — вузька прибережна смуга до ізобати 5 м.

Це наймілкіше і найменше море на Землі. Береги здебільшого пологі, лише в південній частині береги Керченського і Таманського півостровів підвищені. Західний берег — Арабатська Стрілка, завдовжки 110 км, завширшки від 0,3 до 5 км, яка відділяє від моря затоку Сиваш. На північному узбережжі чимало піщаних кіс, які утворюють мілководні затоки.

Деякі цікаві факти:

Найглибшим морем на світі прийнято вважати Філіппінське море, яке має глибину в 10265 м.

Філіппінське море — міжострівне море Тихого океану, між Японськими островами, островом Тайвань і Філіппінськими островами на заході, підводними хребтами і островами Ідзу, Огасавара (Бонін), Кадзан (Волкано) і Маріанськими на сході, Яп і Палау на південному сході. Море включає Філіппінську і Західно – Маріанську котловини, розділених підводним хребтом Кюсю-Палау. У південно-західній частині моря знаходиться більша частина глибоководного Філіппінського жолобу, який проходить уздовж східного узбережжя Філіппінських островів

Середземне море розташоване між Європою, Африкою та Близьким Сходом, охоплюючи значну частину суходолу. Пов'язане з Атлантичним океаном лише через вузьку Гібралтарську протоку.

До складу Середземного моря входять численні менші моря, такі як Адріатичне, Егейське, Іонічне, Тирренське та інші.

Середземномор'я було центром розвитку багатьох стародавніх культур.

Сучасне Середземне море є реліктовою частиною величезного океану Тетіс.

Середземне море – найбрудніше море у світі: в кожному кубічному метрі води міститься 33 види різних відходів, на кожен літр припадає 10 м нафтопродуктів, на кожен квадратний кілометр морського дна-більше 1900 різних предметів.

За займаною площею, **найбільшим морем визнано Саргасове море**. Його водна поверхня займає площу більше 7 млн. кв.км. Саргасове море — унікальний район Північного Атлантичного океану, який відрізняється від інших морів тим, що не має чітких берегових ліній і обмежений течіями: Гольфстрімом, Північним Пассатним, Канарським і Північно-Атлантичним. Ця особлива система течій формує стійкий кругообіг вод, що зумовлює підвищення рівня моря на 1-2 метри вище навколишнього океану. Завдяки теплим течіям, температура води ніколи не опускається нижче +18°C.

Назву морю дав Христофор Колумб під час своєї першої експедиції в 1492 році, коли його екіпаж побачив великі зарості водоростей і назвав їх «саргаззо» (що означає «дикий виноград»). Густі зарості бурих водоростей надають морю унікального вигляду та є домівкою для багатьох морських мешканців.

Вода в морі надзвичайно прозора, з видимістю, яка може досягати 60 метрів.

На жаль, Саргасове море також перетворюється на найбільше звалище пластикових відходів, адже течії несуть сміття до його центру, утворюючи величезні сміттєві плями

Найменшу площу водної поверхні в 90 тис. кв. км займає Біле море, єдине арктичне море, що майже повністю лежить на південь від Північного полярного кола. З'єднується на півночі з Баренцовим морем протокою Горло, північну ширшу частину якої називають протокою Воронка. Межа з ним проходить лінією мис Святий Ніс (Кольський півострів) — мис Канін Ніс (півострів Канін).

В давнину Балтійське море називалося Бурштиновим через велику кількість в ньому бурштину.

Глибини над порогами Данських проток незначні: Дарсер — 18 м, Дрогда — 7 м. Це обмежує водообмін із Північним морем.

Балтійське море глибоко вдається в материк Євразія. Порізана берегова лінія утворює численні затоки (Ботнічна, Фінська, Ризька, Куршська, Щецинська, Гданська) й бухти.

Береги на півночі високі, скелясті, переважно шхерного та фіордового типів, на півдні та південному сході — здебільшого низовинні, лагунного типу, з дюнами, піщаними й гальковими пляжами.

Найбільші острови: Готланд, Борнгольм, Сааремаа, Муху, Гіюмаа, Еланд і Рюген. Уздовж північних берегів розташовано багато шхер, зокрема у групі Аландських островів — понад 6 тис.

Рекорд прозорості морської води на планеті відзначений, біля берегів Антарктиди, – в морі Уедделла. Тут вода найчистіша, майже як дистильована. Білий предмет, опущений на глибину 79 м, залишається ще видимим неозброєним оком.

Є серед морів море, яке є **самим теплим і одночасно самим солоним**, і, на жаль, дуже забрудненим морем. Мова йде про Червоне море. Ймовірно, що така ситуація склалася в результаті того, що в море не впадає жодна річка.

Червоне море – це міжконтинентальне море Індійського океану, розташоване між Африкою та Аравійським півостровом. Воно витягнуте з північного заходу на південний схід на 1932 км і має ширину від 12 до 360 км.

Червоне море вважається **найтеплішим морем у світі**. Купатися в ньому можна цілий рік. Температура води взимку коливається від 18°C до 21°C, а влітку від 21°C до 27°C. Вода надзвичайно чиста і прозора. Видимість в морі досягає 30 м.

Список використаних джерел:

Всесвітній день моря [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.slavutichlib.com.ua/kalendar/eventdetail/484/-/vsesvitnii-den-moria>. – Заголовок з екрану.